

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Ходякової Катерини Сергіївни

«Державна політика розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України»,

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування

за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи.

Аспірантка Ходякова Катерина Сергіївна виконала у повному обсязі індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 60 ECTS успішно виконана.

Усі заплановані види робіт виконані своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність теми дисертаційної роботи обумовлена неефективністю державної промислової політики, відсутністю стратегічних напрямів розвитку підприємств галузі машинобудування, необхідністю задоволення потреб внутрішнього ринку в продукції власного машинобудівного виробництва, необхідністю збільшення частки високотехнологічних видів діяльності в обсягах виробництва, реструктуризацією виробництва й необхідністю відновлення застарілих основних фондів, недосконалістю імплементації законодавчої бази до виконання угод на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Промисловість має великий потенціал для забезпечення соціально-економічного добробуту як регіону, так і країни в цілому. Промислові підприємства виступають каталізаторами розвитку сервісних галузей, в тому числі, освіти і науки, професійних послуг тощо. Провідна роль за багатьма критеріями, і у першу чергу за рівнем виробництва продукції з високою доданою вартістю і використанням науково-технічних розробок належить саме галузі машинобудування. Продукція цієї галузі відіграє ключову роль у формуванні виробничого потенціалу інших сфер економічної та соціальної діяльності, сприяє реальному зростанню доходів населення.

За останні роки в Україні спостерігаються масштабні процеси руйнації галузі машинобудування, що стає істотною загрозою для розв'язання економічних та соціальних проблем суспільства, підтримки забезпечення гідного рівня життєдіяльності населення регіонів і країни в цілому. Також

поглиблюється криза світової економіки, що негативно відображається як на падінні обсягів виробництва, так і на зменшенні споживчого попиту домогосподарств.

З наведених оцінок стає очевидним, що для подальшого промислового розвитку країни простого шляху не існує і потрібно сформувавши ефективну державну політику. Посилення ролі держави в економіці, підтверджує думку про важливість конвергенції позитивних рис різних типів економічних систем. Забезпечуючи інституційно-правову структуру економіки та усуваючи недоліки ринку, низка сучасних держав світу отримали стрімкий та стабільний соціально-економічний розвиток. При цьому такий розвиток ґрунтувався саме на проведенні індустріалізації, коли галузь машинобудування відіграє провідну роль. Формування відповідної державної політики розвитку галузі машинобудування, де враховувалися б інтереси суспільства, держави та бізнесу і постає на сьогодні достатньо актуальною.

Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретичних положень та розроблення практичних рекомендації щодо напрямів удосконалення державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України.

Для досягнення мети було визначено такі **завдання** дослідження:

- розкрити зміст державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування;
- узагальнити зарубіжний досвід організації та функціонування державної політики розвитку машинобудівних підприємств;
- провести оцінку сучасного стану галузі машинобудування та процесів кластеризації в Україні;
- здійснити аналіз інституціональних суперечностей розвитку підприємств галузі машинобудування;
- надати пропозиції щодо стратегічного спрямування державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування;
- запропонувати складові державної політики щодо формування машинобудівного кластеру;
- розробити механізми взаємодії приватного партнера та держави при формуванні державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування.

Об'єктом дослідження є державна промислова політика.

Предметом дослідження є механізми та інструменти державної промислової політики щодо розвитку підприємств галузі машинобудування України.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в процесі

проведення дисертаційного дослідження використано низку загальнонаукових підходів і спеціальних методів дослідження, пов'язаних між собою. У дисертаційному дослідженні використано підходи: *системний підхід* (під час дослідження державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування як цілісного явища, всі складові якого взаємопов'язані цілями, функціями, принципами, методами, структурами, процесами); *функціональний підхід* (у дослідженні функцій інститутів державного управління та пошуку оптимальних варіантів їх розподілу в апараті державного управління); а також методи: *метод аналізу та синтезу* (зادля визначення потенціалу процесів кластеризації як інструменту державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування); *метод порівняльного аналізу* (у дослідженні методологічних підходів, концепцій провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених державній політиці розвитку підприємств галузі машинобудування), *ситуаційний метод* (через інтерпретування існуючих напрацювань у сфері застосування процесів кластеризації з проєкцією на сучасний стан державного управління); *абстрактно-логічний* (під час теоретичного узагальнення предмету дослідження та формулювання висновків) тощо.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідних робіт, що виконувалися в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України: «Механізми управління фінансами в публічній сфері в умовах децентралізації» (державний реєстраційний номер – 0117U004497) – участь автора як виконавця полягала в обґрунтуванні фінансових інструментів сприяння розвитку промисловості України; «Євроінтеграційний вектор розвитку України та реалізація національних інтересів в умовах глобальних викликів» (реєстраційний номер 0120U105649), де автором як виконавцем було проаналізовано засади промислової політики Європейського Союзу; «Публічне управління інвестиційною діяльністю в Україні» (реєстраційний номер 0120U105676), де авторкою запропоновано заходи державної політики, реалізація яких сприятиме збільшенню інвестиційного потенціалу підприємств галузі машинобудування України.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів та їх новизна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні наукових положень і отриманні нових висновків у галузі публічного управління, що мають теоретичне та практичне значення, сприяють

удосконаленню сучасної державної промислової політики у галузі машинобудування. Наукова новизна результатів дослідження конкретизується в таких положеннях:

уперше:

– запропоновано складові державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування, заснованої на кластерному підході, зокрема формування кластеру енергетичного машинобудування на прикладі Харківського регіону, де головним каталізатором є органи публічної влади, що передбачає створення високотехнологічного науково-виробничого кластеру, який для країни та регіону можна характеризувати як стратегічно важливий, результатом якого має стати отримання низки синергетичних ефектів, а саме: генерація нових знань та технологій, збільшення інвестиційних коштів, підвищення ефективності використання інфраструктурних об'єктів (транспорт, зв'язок, фінансове посередництво тощо), зниження трансакційних витрат, підвищення рівнів спеціалізації та кооперації, зростання концентрації виробництва.

удосконалено:

– системний підхід до реалізації стратегічного напрямку державної політики щодо інноваційного розвитку підприємств галузі машинобудування України, який на відміну від інших наукових напрямів відрізняється організацією ефективної співпраці між державою, місцевим самоврядуванням, науковими установами і підприємствами вітчизняної промислової сфери, що ґрунтується на застосуванні інструментів стратегії «win win»;

– структурно-функціональний підхід щодо забезпечення взаємовигідного партнерства між органами публічної влади, бізнесом та громадянським суспільством на засадах обов'язкового дотримання принципів корпоративної соціальної відповідальності промислових підприємств з метою підвищення ефективності функціонування державного промислового комплексу;

дістали подальшого розвитку:

– уточнення поняття «державна промислова політика» за різними критеріями: щодо часового періоду, щодо суб'єктів промислової політики, щодо інструментів і завдань промислової політики та визначення її, як цілісної та скоординованої діяльності органів публічної влади, спрямованої на створення умов ефективного функціонування та контролю за об'єктами промислового комплексу з метою досягнення ними технологічного рівня розвинених країн задля забезпечення соціально-економічної стабільності та інтеграції у світовий простір;

– уточнення суперечностей формування інституційного забезпечення державної промислової політики як чинника розвитку підприємств галузі

машинобудування, що надає можливість оцінити зв'язки між державними промисловими підприємствами та органами влади в Україні, а також передбачити обмеженість інституціонального механізму, який нівелює діалог представників промислових підприємств із владними структурами;

– узагальнення закордонного досвіду відносно доцільності використання кластерного підходу як дієвого інструменту державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування, що виступає підґрунтям для формування механізму партнерства у системі державної промислової політики;

– класифікація проблем за спрямованістю інтеграційних зв'язків формування промислових кластерів підприємств машинобудівної галузі, що дозволяє виявити логічні взаємозв'язки між розробкою сучасної державної стратегії розвитку промисловості України та організацією промислових кластерів, зокрема у галузі машинобудування.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах науки публічного управління, узагальненні поглядів та ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених, використанні системи загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі здійснено аналіз значного обсягу нормативно-правових актів, наведено дані про апробацію результатів на науково-практичних конференціях та впровадження розробок автора у практичній діяльності органів публічної влади. У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Наукове значення роботи полягає у поглибленні теоретичних основ та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України. Це дозволяє віднайти сформульовані наукові положення, які розширюють уявлення про можливості впливу органів публічної влади на розвиток та підвищення ефективності діяльності підприємств галузі машинобудування України, а також на процеси стимулювання соціально-економічного розвитку країни.

Врахування основних результатів дисертації щодо вдосконалення державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України дало змогу запропонувати конкретні пропозиції для упровадження в публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовано

рекомендації з удосконалення державної політики розвитку підприємств галузі машинобудування України дають змогу широко використовувати їхні результати державним органам влади під час реалізації державної політики на сучасному етапі інноваційно-інвестиційному розвитку галузі машинобудування України. Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведено до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання у галузі публічного управління та адміністрування.

Теоретичні положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження використано:

– Харківським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України під час розробки таких основних модулів для слухачів факультету магістерської підготовки всіх форм навчання: «Економічне врядування та публічні фінанси», «Стратегічне управління» та «Регіональне управління» (акт про впровадження від 13.05.2021 р.)

– АТ «Українські енергетичні машини» при розробці Стратегічного плану розвитку підприємства до 2025 року (довідка про впровадження №09- 801 від 22.12.21);

– Управлінням розвитку промисловості Харківської обласної державної адміністрації при розробці Стратегії розвитку Харківської області на період 2021-2027 рік (довідка про впровадження № 01-03-02/108 від 03.02. 2022 р.).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

За результатами дослідження опубліковано 14 наукових праць, зокрема 4 статті у фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному виданні, 1 стаття у закордонному виданні, індексованому у SCOPUS, 8 тез доповідей.

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Ходякова К. С. Ефективна промислова політика – запорука високотехнологічного рівня держави. *Державне будівництво*. 2017. № 1. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/issue/archive>.

2. Ходякова К. С. Державно-приватне партнерство, як інструмент реформування промислового сектору економіки. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. №1. С. 102-107.

3. Ходякова К. С. Інституціональні механізми та технології публічного регулювання розвитку промисловості у процесах децентралізації влади. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. №2. С. 103-110.

4. Коваленко М. М., Ходякова К. С. Регіональні банки як складова процесу формування та розвитку регіональних промислових кластерів. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. №1. С. 95-106. *Особистий внесок: проведено аналіз діючих промислових підприємств Слобожанського регіону та запропоновано створення промислового кластеру навколо АТ «Турбоатом», як провідного підприємства галузі машинобудування.*

Наукові праці у міжнародних періодичних наукових виданнях

5. Khodiakova K. Kovalenko M. Public-private partnership as a factor in the development of enterprises in the field of mechanical engineering (on the example of the Kharkiv region). *Modern Science – Moderní věda*. 2021. №1. *Особистий внесок: розроблено проєкт промислового парку на основі моделі ДПП в Харківській області націлений на забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності Харківського регіону.*

Наукові праці у закордонних виданнях, індексованих у Scopus

6. Khodiakova K. Public administration impact on industrial clustering processes in Ukraine / M. Kovalenko, K. Khodiakova, N. Ryzhikova, N. Myrna, S. Kalinichenko, O. Korneva. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. 2022. Vol 19. P.953-961. <https://doi.org/10.37394/23207.2022.19.83>. *Особистий внесок: Запропоновано модель формування Слобожанського кластера енергетичного машинобудування, в якій головним каталізатором є органи публічної влади.*

8. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувачки, наукових праць аспірантки та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано у антиплагіатній інтернет системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації.

Результати проведених досліджень представлялись на наукових конференціях у формі доповідей, за результатами яких були опубліковані матеріали наукових конференцій.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Ходякова К. С. Державно-приватне партнерство як напрямок розвитку економічних відносин. *Публічне управління: стратегія реформ: тези*

наук.-практич. конференції за підсумками стажування слухачів. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2017. С. 231-236.

2. Ходякова К. С. State policy of cluster development in the industry of Ukraine. *Наук.-практич.. конференції в межах Четвертої щорічної наук.-освіт. виставки, приуроч. до 20-річчя науки «Державне управління» та Дня місцевого самоврядування в Україні* : зб. тез. Харків: ХарПІ НАДУ «Магістр», 2017.

3. Ходякова К. С. «Моделі взаємодії влади та бізнесу в умовах викликів нової економіки. *Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки*: матер. міжнар. наук.- практ. Конференції. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. С.416-420.

4. Ходякова К. С. «Державна політика збереження та розвитку великих промислових комплексів. *Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика* : матеріали VI Міжнародної заочної науково-практичної конференції. Запоріжжя: КПУ, 2018. С. 393-395.

5. Ходякова К. С. Стратегія подвійного виграшу у державному регулюванні промисловості. *ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ XXI століття: синтез науки і практики*: матеріали XIX Міжнародного наукового конгресу. Харків. 2019. С.412-416.

6. Ходякова К. С. Публічне управління підприємствами галузі машинобудування на основі державно-приватного партнерства. *Управління як чинник економічної рівноваги* : програма і матеріали XIV конф. молодих вчених каф. Економіки та права. Харків : Вид-во НУА. 2020. С.147-151.

7. Коваленко М. М., Ходякова К. С. Обґрунтування створення регіональних промислових кластерів Слобожанщини. *ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ XXI століття: погляд у майбутнє*: матеріали XXI Міжнародного наукового конгресу. Харків. 2021. С. 323-327.

8. Ходякова К.С «Особливості державної промислової політики у галузі машинобудування України». «*Публічне управління: український вимір*» за матер. науково-практичної конференції від 22 жовтня 2021 р.

10. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Дисертація написана грамотно, науковим стилем, а викладені матеріали дослідження, наукові положення, висновки і рекомендації сприймаються легко та доступно. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44, Наказу Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження вимог до оформлення

дисертації».

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

Дисертація Ходякової Катерини Сергіївни на тему «Державна політика розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України» відповідає проєкту освітнього стандарту/паспорту спеціальності в галузі науки 281 – публічне управління та адміністрування.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту.

Здобувачка представила основні результати своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри економічної політики та менеджменту ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації, яке відбулося 29.12.2022 року, у формі презентації та наукової дискусії після її завершення.

У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одностайно рекомендувати роботу аспірантки Ходякової Катерини Сергіївни «Державна політика розвитку підприємств галузі машинобудування промисловості України» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

Головуючий на засіданні кафедри
економічної політики та менеджменту
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,
доктор наук з державного управління,
професор

Микола ЛАТИНІН